

KÖSZEG ÉS VIDÉKE

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 korona, fél évre 3 korona, negyed évre 1-50 korona, egyes szám ára 10 fillér.
Előfizetési pénzek a kiadóhivatalhoz címzendők.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő és kiadó: RÓNAI FRIGYES.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Köszeg, Várkör 39. szám.

Íjltér sora 40 fillér.

Hirdetések nagyság szerint jutányos árban számíthatnak meg.

A szövetkezetekről.

Minden ezüst forint emlékeztet bennünket arra, hogy különösen a gazdasági életben mennyire szükség volna a „viribus unitis“, az egyesült erővel való munkálkodás. És csodálatosképpen az erők széthúzásának szinte ijesztő képét mutatja az egész közgazdasági élet. A sivar képek között egyetlenegy oázis van, amely szerencsére nap-nap után gyarapszik területben, bőséges forrásokban árnyat adó buja növényzetben, — ez a szövetkezeti mozgalom. E mozgalom multja alig másfél évtizedes s ennek dacára a jelentősége máris oly nagy, hogy nemcsak mint mozgalmat kell számításba venni, hanem mint gazdasági és társadalmi olyan jelentős tényezőt, amely nélkül az ország fejlődését el sem lehet képzelni. Ötezernél több erkölcsi alapon nyugvó szövetkezet van Magyarországon. Azt lehet tehát mondani, hogy nincs község, amelyiknek valamelyes összeköttetése ne lenne egy-egy a köz érdekeben munkálkodó szövetkezettel. E nagy kiterjedésű hálózat dacára a szövetkezetek azonban még sem tudtak annyit tenni a jövő gazdasági és társadalmi fejlődés érdekében, amennyit a szövetkezeti eszme gyors evolúciója megkívánhatott volna.

S ennek vajjon mi az oka? Egyszerű a kérdésre a válasz nagyon. A szövetkezeti mozgalom lényegében most sem all egyébből, mint a szövetkezetek ele mesterségesen gördített akadályok legyőzéséből. 15-20 év után is kuzdeniök kell a szövetkezeti embereknek az előítélettel, a korlátoltsággal s főleg a magyar társadalomnak azzal a soha ki nem írható lelki betegségével, hogy a legönzettelenebb közgazdasági tevékenység mögött is érdekhajszolást lat. Ha nem is magánérdek hajszolását, de legalább személyi érdek hajszolást. Nehéz ezt a betegséget kiirtani, de szövetkezetek már ezzel is megpróbálkoztak s ha az eredmény nem is az, amit az ország jövője okvetlenül megkíván, de a sikerek elvitathatlanok.

Ra kell a dologra mutatni abból az alkalomból, hogy a lefolyt napokban egész serege jött össze a fővárosban a szövetkezeti embereknek, akiket egyrészt a tanulasvagy, másrészt egy év munkájának eredményeiről való meggyőződnie akarás hozott össze. Ezeken a szövetkezeti napokon kellett leginkább látnunk azt, hogy a szövetkezeti mozgalom belső érteke kezd ugyan átmenni a köztudatba, de az a tudat, hogy a szövetkezetek segítségével szintén lehet onzó célokat kielegíteni, meg ma sem nalt ki teljesen. Pedig ennek a felfogásnak meg kell dlnie végleg. Tisztában van minden józanul gondolkodó ember azzal, hogy a haboru után a magyar szövetkezetekre óriási nemzeti és közgazdasági feladatok varnak. Ezek az intézmények tudják csakis az „egyesült erővel“ eszmejet oly mértékben közkinésévé tenni a magyar népnek, hogy a haboru után sem talal semmifele olyan feladatot ugy a gazdasági, mint a társadalmi életben, amit megoldani ne sikerülne. A vilaghaboru eredményeit is a nemzeti egység, az összetartás hozta meg. A vilagnapooru folytan reanknarult terheket szinten a nemzeti erő és egység fogja vállainkról lerázni. Ebben a munkában lesznek tanítómesterei a szövetkezetek különösen azoknak a népretegeknek, amelyek a haboruban a legtöbb áldozatot hoztak. Ennek hangoztatására feljogosít bennünket a szövetkezeti mozgalom multja épen ezért ideje volna, hogy a közvelemeny a szövetkezeteknek ne csak anyagi, de belső erkölcsi értéket is megismerje és meltanyolja.

A rehdalei takacsok a világ egyik leghatalmasabb eszmearamlatának kezdeményezői voltak, mikor szövetkezetüket megalapították. A szövetkezesnek legnagyobb sikere abban rejlik, hogy az anyagi jolet alapján garanciákat nyujt az erkölcsi és szellemi fölemelkedésre.

A világ első fogyasztási szövetkezeti szervezetét a katakombakban alakítottak meg az első keresztények, de a modern szövetkezeti akció a kapitalizmus reakciójaként párhuzamosan

indult meg a szocializmussal. A szövetkezeti mozgalom azonban keresztulnuzza a szocialdemokracia számításait, mert a kisemberek helyzetének javításával es azzal, hogy a munkastőkessé neveli, megdönti az elnyorodási elmeletet s ezzel a marximus egész profeciaját.

A marximus hívei erzik is ezt a kárt. Lassale es nyomaban a szocialista munkásság sok ezernyi tömege a szövetkezeti eszmenek is hive, az erfurti szocialdemokrata kongresszus mar hadat üzent a szövetkezeti ügynek, mert — ugymond — ilyen „kispolgári kenőcsökkel“ és „enyhítő szerekkel“ nem dolgozhatik a forradalmi szocialdemokracia.

Ez következetes allasfoglalás, melyből azonban az is következik, hogy mind nagyobb mértékben terjed a szövetkezeti mozgalom, annal bizonyosabb a marximus kudarcá. Mar pedig a szövetkezeti mozgalom az utóbbi évtizedekben oly sikereket ért el vilagszerte, aminokra a legvérmesebb remenyek sem számítottak. A haladás e teren legerősebb a XX. században, melyhez pedig oly sok reményt fűztek a radikális irányzatok.

A nemet mezőgazdaság, melyet a modern technika s üzleti előnyök minden vívmányával ellatott a szövetkezeti mozgalom, a többtermeles áldásait joreszt a szövetkezeti eszmenek köszönheti. Ez ad erőt a nemet népnek a világháboru lemlenben is öt millió szövetkezője révén.

Utána Oroszország következik a maga közel 40.000 szövetkezetével s 13 millió szövetkezeti tagjával. Az orosz kormány annyi súlyt helyez ujabbán a mozgalomra, hogy még a haboru alatt is rendkivuli áldozatokat hozott érte.

Ausztria a harmadik helyen áll a maga 18.000 szövetkezetével. Romaniában már 300.000 hektar földet juttattak a földművelő nép kezén a szövetkezetek s ezzel megoldottak az agrárszocialis problémát.

Legnagyobb jövője a szövetkezeti mozgalomnak Bulgariában van a Balkán-államok között,

Tárca.

Az utolsó üzenet.

Lehet tán ez az utolsó üzenet
s mire tölem megkapjátok
e tábori levelet,
akkorra már én nem vagyok.
Idegen föld röggje alatt,
amelyet vérem is öntözött,
pihenem fáradalmimat —
lassan ott porladok!
Valahol Galiciában,
egy közös sir magába zár
s odahaza édes anyám
s testvérem mindhárba vár.
Vissza én többé nem térek
Csupán elszálló szellemem...
lehet tán ez az utolsó
rózsaszínű levelem.

Galicia, 1915. augusztus. (Strypa mentén.)

Schultz Imre.

Egy sirnál.

(Reflexió.)

Leülök itten kis keresztet tövében.
Elhagyott sírodát hosszan el-el nézom.
Es ahogy elnézem, oly merengőn, fájón,
gondolatba esem a mulandóságról!

Itt látom s értem meg
ez elhagyott sirnál,
hogy mit ér az élet
s milyeu hamar elszáll,

hogy nem ez a világ
a mi boldogságunk,
hogy mi itt a földön
megesalódva járunk,
hogy csak egy van ami
a miénk sajátunk:
énünk, — halhatatlan
szellemi világunk!

Galicia, 1915. június. (Dnyeszter menti erdőben.)

Schultz Imre.

Aranyos gyermekkor...

Aranyos gyermekkor
hányszor megsiratlak!
Belőled csupán már
csak romok maradtak.
De még romjaidban
is megihletsz engem;
dalra nyílik ajkam,
felvidül a lelkem.

Eltűnődöm rajtad
— oh boldog világom. —
Letűnt éveidet
visszatérni látom.
... Képek tunnek elem
távol messziségben,
ujból latni vélem —
ugy ahogy volt régen:
a házat, az udvart,
kertet és iskolát,
mellette az Urnak
százados templomát;
a játszó, csintalan
társaimat sorba...
mindent, ahogy történt
szép gyermekkoromban!

A kanyargós Gyöngyost,
sok malomkereket;
tul a város fölött
elnyulo hegyeket;
s ott a hegyek alján
a esendes temetőt...
minden egyes helyet,
hol jártam azelőtt!

Aranyos gyermekkor
hányszor megsiratlak!
Belőled csupán már
csak romok maradtak.
El-elnézem őket...
szemem konybe lábado:
aranyos gyermekkor
lelkem sir utánad!

Galicia, 1915 (Dnyeszter partján.)

Schultz Imre.

Emlékezem!

Ki-kijárok a pályaudvar perronjára s elhallgatom a távozó vonatok halkuló zugását, elnézem a messziségbe vesző acélsínparákat. A robogó vonatok, a kerekek kattogása, a ragyogó sínek édes álmodozásba ringatnak engem: halloom a mult, a boldog idők édes-bus szinfoniát és látom egy letűnt világ visszatérő bájos, szírványos képeit, melyek mint a vászonra vetett moziképek játszódnak le előttem...

Megindulnak a vasszornyetegok. Csaknem minden percen egy. És prüszkölve, pofékelve, nagy lármával és zajjal vag neki az utnak a fustos-üveg tető alól! El-el fog egy egy vágy, hogy felugorjak az egyik gőzparipára. Eh mit! Mi az nekem lassu esigajrás a képzelet villámgyors vonatához képest. A multba sok vonat indul.

Az Elektro-Bioskop mai műsora: Felvételek a világháborúról. Három levelű lóhera, dráma 2 részben: Szerelmi baleset. Kiváló vígjáték 3 részben, a főszerepben Henny Porten, a közkedvelt művész.

Vidéki hírek.

A felső vasi ev. egyházm. főesperesi kerület július hó 6-án tartja az évi közgyűlését Nagyszombatnál Beyer Teofil főesperes elnöke alatt; ugyanezen kerület tanítóegyesülete pedig július 5-én ugyanott tartja évi közgyűlését Káner Frigyes elnök vezetésével, melyen Schmidt János lelkész „háború és iskola” czimű előadást tart.

Herceg Esterházy Miklós a máltai lovagrendben. A hivatalos lap esztörtöki száma közli, hogy Ofelsége Galanthai herceg Esterházy Miklós titkos tanácsos, császári és királyi kamarás, tartalékos századosnak, a magyar szent korona országai Vörös Kereszt egylete alelnökének legkegyelmesebben megengedte a szuverén máltai lovagrendbe való belépését, valamint, hogy a porosz király Vörös Kereszt érem első és harmadik osztályát elfogadhassa és viselhesse.

Halalozás. Lékán e hó 16-án hunyt el hosszas Brauner Józsefné szül. Althofer Anna, fővadász neje, 59 éves korában. Férje és egyetlen leánya, férjezett Schandl Ferencné gyászolják. Temetése holnap dél előtt lesz.

Az osztrák urak háza alelnöke-vasi nagybirtokos. A sorokujfalusi urodalom melyet ezelőtt négy évvel vásárolt meg gróf Szapáry Páltól Gött Gyula, tegnap ismét gazdát cserélt. A 4100 holdas elsőrendű birtokot báró Haupt-Buchenrode István, az osztrák urak háza alelnöke vásárolta meg 4 millió 800 ezer koronáért. Az adásveteli szerződést, melyet dr. Rhorer Odon szombathelyi ügyvéd készített, a szerződő felek szerdán írták alá Bécsben. A sorokujfalusi urodalom és hozzátartozó birtok egyik legbelterjesebb gazdasága az országnak s eredetileg 4500 hold volt egy tagban, ebből azonban még Szapáry Pál gróf parcellázott mintegy 400 holdnyit.

A körmendi jéggyár r. t. e héten alakult meg 80.000 korona alaptőkével, a jéggyár építése pedig már folyamatban van és 2-3 hét múlva már üzem képes lesz. Mesterséges ásványvíz és szódavizgyártást is szándékozik üzemébe felvenni. A hűtőkamarákat a mészárosok mind kibérelték. (Köszegen, hol pedig sörgyár is van, már esztendő óta nem sikerül létrehozni. Szerk.)

Heti krónika.

A képviselőházban esztörtökön Tisza miniszterelnök a harctéri helyzetről nyilatkozott. Bejelentette, hogy az orosz front egyik-másik helyén az ellenség jelentős sikereket ért el, sőt egyik helyen frontunkat át is törte, de megnyugtatta a nemzetet, hogy nem oly mérvben, hogy ez a háború kimenetelére súlyosabb következményekkel járna, mert a hadsereg a legtöbb helyen vítéul ellenállott és oly intézkedések vannak folyamatban, melyektől az ellenség további előnyululásának feltartoztatását biztosan remélni lehet. — Az olasz fronton a már ismert fényes győzelmeket meg újabb nagyhatású hadi tettek báborait szaporítják, melyekről azonban egyelőre részleteket nem közölhet.

Olaszországban miniszterválság teszi súlyossá a helyzetet. Az eddigi kormányának bizalmatlanságot szavaztak, mire lemondott és az új kormány megalkotása nehézségekbe ütközik, mert az ország e súlyos helyzetében nehéz feladat a felelősség vállalására.

A hadi nyereség adója. A pénzügyminiszter a képviselőház szerdai ülésén betérjesztette javaslatai között a progresszivitás alapján nyugvó hadi nyereségadó törvénytervezetét. Az új adót a régi vállalatoknál a rendes üzleti évek átlagos nyereségét túlhaladó jövedelem után új vállalatoknál a tőke 6 százalékos kamattal meghaladó jövedelem után vetik ki, magán személynél pedig az adókotelesekre, akiknek jövedelme a háborús időben a 13.000 koronát meghaladta. Az adó nagyságát belföldi vállalatoknál a hadnyereség 10-35 százalék, külföldi alrítású vállalatoknál 20-40 százalék, magán személynél pedig 5-40 százalékban állapítja meg a tervezet.

Üzletáthelyezés.

Hawrlant Károly
könyvkötészete és
papirkereskedése

f. hó 20-tól kezdve Varkör 37. szám alá (a polgári fiúiskola épülete) helyezem át.

Midőn ezt tisztelt vevőimnek szíves tudomására adom, köszönöm az eddig belém helyezett bizalmat és egyúttal kérem abban a jövőben is részesíteni.

Köszeg, 1916. június hó 16.-án.

Tisztelettel
Hawrlant Károly.
könyvkötő.

Tanonc felvétetik egy helybeli cukrászdában. — Bövebbet e lap kiadóhivatalában.

Kiadó lakás.

A hercegi várban, Oméltósága Boltek alezredesné által birt

lakás és kert

ez év november 1-től kezdődőleg kiadó. Érdeklődők forduljanak megtekintés végett Konrád András várgondnokhoz Köszeg, (hercegi vár 1.) és az ajánlatok, 1916. év július hó 15-ig hercegi Felügyelőség Lakompak küldendő be. A lakás csakis évre, félévi felmondással adatik ki, e célból kötendő szerződés alapján.

Herceg Esterházy Erdőfelügyelősége
Lakompak.

„ATLAS”

ASBESTCEMENTPALA

versenyen kívül legkitűnőbb
minőségű tetőfedő anyag.

Azonnali szállításra

minden mennyiségben kapható.

„ATLAS”
Asbestcementpalagyár
Részv.-Társ.

Szergonycim: Telefon:
Palatlas Budapest. 179-60
Központi iroda: Budapest, V. Dorottya u. 6/a
Gyár: Budapest Gyár: Budapest

Szombathelyi Takarékpénztár Részvénytársaság Köszegi fiókja,

Köszeg, Király-út 6. sz.
Strucz szálloda mellett

Elfogad: betéteket jelenleg nettó 4 %-os kamattal, tozással betéti könyvekre és folyó számlára. A kamatozás a betétet követő napon kezdődik, betét kifizetéseket felmondás nélkül eszközöl.

Leszámitol: 2-3 alirasos üzleti és magánváltókat mindenkor a legelőnyösebben

Folyósít: rendes és törlesztéses jelzálogköcsönöket földbirtokokra és városi házakra; magassabb kamatu köcsönöket alacsonyabb kamatu köcsönökké változtat (convertál).

Ertékpapirokat: napi arfolyamon vesz és elad tőzsdei megbízásokat elfogad

Szelvényeket: költségmentesen bevált; szelvény-íveket a szelvényutalvány (talón) alapján díjmentesen beszerez

Átutalásokat, felizetéseket eszközöl a világbár-mely piacon teljesen díjmentesen.

Ertékpapirokra: allan- és magán papirokra előleget ad

Sorsolás alá eső értékpapirokat arfolyamon vesz tetsző ellen biztosit

Ertékpapirokat és értéket őrzésre és kezelésre átvesz.

Tekintettel, hogy hazánk legnagyobb pénzintézetével a Pesti Hazai Első Takarékpénztár E. y. esülettel szoros összeköttetésben áll, mindenteljele takarékpénztári és banküzlet megbízást a legelőnyösebben bír lebonyolítani.

Mint az Elso Magyar Általános biztositó tarsasag ugyonksege mindenféle biztositást elfogad es felvilagositással keszesggel szolgál.

Központ: Szombathelyi (regi) Takarékpénztár

Szombathely. Alakult: 1867-ben.

Alaptőke 1,600.000 kor. Tartalékok: 400.000 kor.
Takarékbetétek 15 millió koronán felül.
Sajat tőkői 2,250.000 korona.

Mindennemü gummi hulladékot

legmagasabb napi
áron vásárol a

Magyar Ruggyantagyár R. T.

Lévélem: Budapest, főpostaflok 206.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal.

666 1916. tk. szám.

Hirdetmény.

A köszegi kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a dunantuli h. é. vasut **zalaber-sarvár-bükk-köszegi vonala** részére az ezen vonal által érintett alábbi összes községek határában, valamint csatlakozás folytán pótlólag a **sopron-köszegi h. é. vasut** részére Rötrendek község határában és pótlólag a **szombathely-köszegi h. é. vasut** részére Köszeg város határában szolgáltilag igénybe vett illetve kisajátított birtokterületekről elkészített összeírás, térkép és egyeni kimutatás hitelesítésére a következő hatarnapok tüzetek ki, úgymint: **Rötrendek községre és Köszeg városra nézve**

1916. évi július hó 13-ik napjának délelőtti órája

Köszeg vasuti állomásra.

Értesíti az érdekelteket, hogy azok, kiknek a kisajátítás, terfogat, valamint a birtokösszeírásokba bevezetett szolgáltilag vagy jogosultságok ellen kifogásaik vannak, erre vonatkozó észrevételeiket a fentebbi határnapon a hitelesítő bizottságnak előterjeszhetik.

Azokat pedig, kiknek a kisajátított területekért járó s az egyeni kimutatásban kitüntetett kártalanítási vagy kisajátítási összeg mennyiségére nézve vannak ellenvetéseik, vagy akik ezen összegekre bármilyen címen igényt tartanak, fölhívja, hogy ellenvetéseiket s illetőleg igényeiket ezen telekkönyvi hatósághoz 1916. évi július hó 12-ig annál bizonyosabban jelentsek be, mert a bíróság tekintet nélkül a később jelentkezők észrevételeire és igényeire a kisajátítási és kártalanítási összeget az egyeni kimutatás adatainak megfelelően fogja kiutalni, a kisajátított területekre bekebelezett vagy felülkebelezett terheknek törlesztet pedig hivatalból fogja elrendelni.

Az egyeni kimutatás, térkép és birtokösszeírás a telekhivatalban felek által megtekinthető.

Kelt Köszeg, 1916. évi június hó 1.-én. Szerdahely Károly s. k. kir. jbiró.

A kiadmány hitelül:

Takó,
kir. jbir. irodatiszt.